

в екологічній структурі – еколого-трофічної групи гумусових сапротрофів (22 види). Вивчення мікобіоти цієї території необхідно продовжувати в напрямку досліджень видового різноманіття грибів-мікроміцетів.

Література

1. Вассер С.П. Флора грибов Украины. Агариковые грибы. – К.: Наук. думка, 1980. – 328 с.
2. Вассер С.П. Флора грибов Украины. Аманитальные грибы. – К.: Наук. думка, 1992. – 167 с.
3. Вассер С.П., Солдатова И. М. Высшие базидиомицеты степной зоны Украины. – К.: Наук. думка, 1977. – 355 с.
4. Дудка И.А., Вассер С.П. Грибы: справочник миколога и грибника. – К.: Наук. думка, 1987. – 534 с.
5. Дудка І.О., Мережко Т.О., Гайова В.П. Мікологічний моніторинг як засіб оцінки і прогнозування фітосанітарного стану лісових екосистем // Укр. ботан. журн. - 1994. - Т. 51, №6. - С. 53-59.
6. Ісіков В.П. Оцінка життєвості деревних рослин за мікологічними ознаками // Укр. ботан. журн. - 1999. - Т. 56, №3. - С. 276-281.
7. Малиновський К.А., Царик Й.В. Роль популяційної біології в ботанічному ресурсознавстві // Укр. ботан. журн. - 1993. - Т. 50, №5. - С. 5-12.
8. Определитель высших растений Украины / Доброчаева Д.Н., Котов М.И., Прокудин Ю.Н., Барбарич А.И., Чопик В.И. и др. – К.: Наук. думка, 1987. – 548 с.
9. Тимошенко П.А. Флороценотичні комплекси Нижньодніпровських арен в умовах антропогенного впливу: Автореф. дис. ... канд. биол. наук: 03.00.05 / Ін-т ботаніки НАНУ. - К., 2000. – 19 с.
10. Уманець О.Ю. Еколого-ценотична характеристика флори піщаних масивів Лівобережжя Нижнього Дніпра та її генезис: Автореф. дис. ... канд. биол. наук: 03.00.05 / Ін-т ботаніки НАНУ. - К., 1997. - 18 с.
11. Шевченко С.В., Цирюлик А.В. Лесная фитопатология. – К.: Вища шк., 1986. – 386 с.
12. Шмидт В.М. Математические методы в ботанике. – Л.: Изд-во Ленингр. гос. ун-та. - 1984. – 288 с.
13. Dictionary of the Fungi / [Ed. by P.M. Kirk, P.F. Cannon, D.W. Minter, J.A. Stalpers]. – 10th edn. – Kew, Surrey: CAB, 2008. – 784 p.
14. Index of Fungi [Електронний ресурс] // CABI Bioscience databases. – 2008. – Режим доступу до бази даних: <http://www.indexfungorum.org>

ВИДИ РОДУ *LONICERA* L. ІНТРОДУКОВАНІ У ДЕНДРОЛОГІЧНОМУ ПАРКУ «ТРОСТЯНЕЦЬ»

Лаврінченко В.М.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Рід Жимолость (*Lonicera* L.) названий на честь німецького математика, фізика, ботаніка Адама Лоніцера. До роду *Lonicera* належить понад 200 видів, що поширені у помірних і субтропічних областях Європи, Північної Африки, Північній Америці. В Україні у природі та культурі зростає близько 80 видів, які широко використовуються в озелененні, лісових посадках та захисних полосах [1,2,5]. В колекції дендрологічного парку «Тростянець», який розміщений у південно-східній частині Чернігівської області, на 50°48' північної широти, в зоні лівобережного Донецько-Сулзького лісостепу лісочиститься близько 20 видів роду. Загальна площа парку 156 га (арборетум, плодовий сад та інші). Ґрунтовий покрив, мало-гумусний чорнозем [2].

В 2010-2011 роках був проведений опис колекції роду, здійснювалися фенологічні спостереження, біометричний аналіз вегетативних та генеративних органів. Бал зимостійкості встановлювали за методикою Соколова С.Я. У фазі цвітіння декоративність рослин визначали за методикою Мисника Г.Е. [4].

Жимолості дендропарку вирощені з насіння отриманого з різних регіонів Європи та колишнього Радянського Союзу. В кінці 60-х початку 70-х років на території парку висаджені види роду: *L. alpigena* L. (1968р.), *L. kamtschatica* (Sevast.) Pojark. (1966р.), *L. prolifera* Rehd. (1968р.), *L. caerulea* L. (1965р.), *L. caprifolium* L. (1966р.), *L. orientalis* Lam. (1959р.), *L. korolkowii* Stapf. (1960р.), *L. maackii* Rupr., *L. xylosteum* L. (1959р.), *L. muscaviensis* L. (1958р), *L. involucrata* Banks ex Spreng.(1967р.), *L. demissa* Rehd.(1965р.), *L. ruprechtiana* Regel.(1954р.) *L. dioica* L. (1966р.), *L. sovetkinae* Tkatsch. (1966р.), *L. steveniana* Fisch. ex Pojark., *L. tatarica* L.f.elegans., (1958р.), *L. trichosantha* Bureau & Franch (1958р.)[2].

Більшість видів колекції зростають подекілька екземплярів, утворюючи густі зарослі, так, наприклад, *L.orientalis* (6 кущів), *L.maackii* (4 кущі), *L. tatarica* (5 кущів), та *L. sovetkinae* (по 3 кущі), *L.caerulea* (8 кущів). За формою та висотою куща види колекції дещо відрізняються, так кущі *L.alpigena*, *L.caucasica*, *L.caerulea*, *L.trichosantha*, *L.steveniana*, *L. sovetkinae* – заввишки до 1,5 м, пишні, види *L.orientalis*, *L.kamtschatica*, *L.korolkowii*, *L.muscaviensis*, *L.xylosteum*, *L. dioica*, *L.discolor*, – до 2,5-3 м, *L. caprifolium* L., *L.maackii* Rupr., *L. tatarica* L. – від 4 до 6 м., пишність кущів не значна. Спостереження показали, що всі види роду *Lonicera* мають бал зимостійкості від 1 до 3 [3]. Фази квітання видів значно різняться між собою так, в кінці квітня на початку травня цвіте *L. caerulea*, а *L. prolifera* цвіте на початку червня. В середньому фаза квітання триває 34 дні, а в перерахунку на 1 вид 1,3 дні.

Lonicera alpigena L. кущ висотою до 1,75 м. Область поширення – гірські райони Середньої та Південної Європи. Зимостійка 1-2, квітує щорічно, плодоносить. Середня дата цвітіння 9.05(26.04.-17.05). Квіти парні, біля 1,5 см завдовжки. Тривалість цвітіння 15-25 днів. Декоративність в цвітінні 5-6.

Lonicera trichosantha Bureau ex Franch.– кущ висотою до 1,5 м. Область поширення: Китай та Тибет. Зимостійка (2). Діаметр стовбурців від 2 до 2,7 см. Середня дата цвітіння 28.05(15.05-8.04). Квіти парні рожеві, біля 1,5 см завдовжки. Тривалість цвітіння 12-15 днів. Декоративність від 5 до 6.

Lonicera orientalis Lam. Область поширення – Мала Азія. Зимостійка 1-2, висота 2,2 м, діаметр стовбурців до 2,8-3 см, цвітуть щорічно, плодоносять. Середня дата цвітіння 26.05(16.05.-5.04). Квіти парні, рожеві 10-12 мм довжини. Тривалість цвітіння до 10-15 днів. Декоративність - 5.

Lonicera caucasica Pall. Кущ висотою 1,3 м, діаметр стовбурців 2 см Зимостійкість 1-2 бали, плодоносять. Середня дата цвітіння 21.05 (17.05-11.06). Квіти парні, рожево-фіолетові, завдовжки 12 мм, тривалість цвітіння близько 10 днів. Декоративність 5.

Lonicera kamtschatica (Sevast.) Pojark. Кущ до 2-2,5 м висотою. Область поширення – Східний Сибір та Дальній Схід. Зимостійкість (1-2), цвіте щорічно, плодоносить. Середня дата цвітіння 5.05.(28.04 – 17.05). Квіти парні, світло-жовті, 14-18 мм завдовжки. Декоративність - 5.

Lonicera caprifolium L. Висота куща від 4-6 м висоти. Область поширення – Кавказ, Середня та Південна Європа. Зимостійкість (2-3), цвітуть щорічно, плодоносять. Середня дата цвітіння 24.05(13.05-4.06). Квіти завдовжки 4,5 – 5,5 см. Тривалість цвітіння 20-25 днів. Декоративність в

цвітінні 6-7.

Lonicera korolkowii Stapf. Куц заввишки 2,4 м. Область поширення –Середня Азія. Зимостійкість 1-3. Діаметр стовбурців до 3 см, цвітуть щорічно. Середня дата цвітіння 22.05(11.05-4.04). Квіти парні, рожеві, завдовжки 1,5-2,0 см. Тривалість цвітіння 12-15 днів. Декоративність – 6.

Lonicera maackii Rupr. Куц висотою до 5 м. Область поширення – Далекий Схід. Зимостійкість 1-2(3). Діаметр стовбурців 2,5-3,2 см, цвітуть щорічно. Середня дата цвітіння 24.05(12.05- 4.06). Квіти парні, білі, завдовжки 2,8-3,2 мм. Тривалість цвітіння 12-17 днів, декоративність в цвітінні – ба.

Lonicera muscaviensis L. Зимостійкість 1-3, діаметр стовбурців 1,5 см, цвіте щорічно, плодоносить. Середня дата цвітіння 23.05(11.05-8.06). Квіти парні, білі, завдовжки 1,5 см. Тривалість цвітіння 10-15днів. Декоративність 5.

Lonicera xylostemum L. Куц висотою від 2,5-3 м. Область поширення –північна, центральна та східна область Європи, на Уралі та Західному Сибірі. Зимостійкість 1-3. Діаметр стовбурців від 2,5-3,5 см, цвіте щорічно, плодоносить. Середня дата цвітіння 15.05(7.05-25.05). Квіти завдовжки 12-13 мм. Тривалість цвітіння 10-20(25) днів. Декоративність – 5.

Lonicera prolifera Rehd. Область поширення Північна Америка. Зимостійка, цвіте щорічно, плодоносить. Середня дата цвітіння 7.06 (29.05-22.06). Квіти блідо-жовті завдовжки 2,5-3 см. Тривалість цвітіння 13-20 днів. Декоративність 5.

Lonicera involucrata Banks ex Spreng. Куц висотою від 2,5-3 м. Область поширення – Північна Америка. Зимостійка 1(2), діаметр найбільш розвинутих стовбурців від 1,5-2 см, цвіте щорічно, плодоносить. Середня дата цвітіння 9.05(1.05-21.05). Квіти парні, завдовжки 1,5 см, жовті, завдовжки 1,5-3 см. Тривалість цвітіння 10-15 днів. Декоративність – 5.

Lonicera demissa Rehd. Куц висотою від 3,5-4,0 м. Область поширення –Японія. Зимостійка 1-3, цвіте щорічно, плодоносить. Середня дата цвітіння 17.05 (10.05-29.05). Квіти завдовжки 10-13 мм, парні, білі. Тривалість цвітіння 10-15 днів. Декоративність 5-6.

Lonicera discolor Lindl. Куц висотою від 1,5-2 м. Область поширення - Афганістан і Кашмір. Зимостійкість 1(2). Середні дати цвітіння 18.05. Квіти парні, зовні пурпурово-фіолетові, завдовжки 1 см. Тривалість цвітіння 10-15 днів. Декоративність – 5.

Lonicera ruprechtiana Regel. Куц висотою до 3-4 м. Область поширення Далекий Схід. Зимостійкість 1-2, діаметр стовбурців до 3,2 см, цвіте щорічно, плодоносить. Середня дата цвітіння 19.05(7.05-1.04). Квіти парні блідо жовті, кремові, завдовжки 2 см. Тривалість цвітіння 10-15 днів. Декоративність – 6.

Lonicera dioica L. Область поширення – Північна Америка. Зимостійкість 1-2, цвіте щорічно, плодоносить. Середня дата цвітіння 21.05(8.05-1.04). Квіти завдовжки 2-2,5 см. Тривалість цвітіння 10-15 днів. Декоративність – 6.

Lonicera caerulea L. Куц від 1-1,3 м висоти. Область поширення Карпати, Середня Європа, Західне Середземномор'я. Зимостійкість 1(2), цвіте щорічно, плодоносить. Середня дата цвітіння 8.05.(28.04-17.05). Квіти парні, світло-жовті, завдовжки 15-19 мм. Тривалість цвітіння 12-15 днів. Декоративність 5-6.

Lonicera sovetkinae Tkatsch. Куц висотою 1,0-1,5 м. Зимостійкість 1-3, плодоносить. Середня дата цвітіння 21.05. Квіти парні, світло-рожеві, завдовжки 1,5 см.

Lonicera steveniana Fisch. Ex Pojark. Область поширення – Кавказ. Зимостійкість 1-3, плодоносить. Середня дата цвітіння 25.05. Квіти парні,

білі, блідо-жовті, завдовжки 1,5 см Декоративність 5.

Lonicera tatarica L. Кущ висотою до 4(6) м. Область поширення – Сибір, Поволжжя, Середня Азія. Зимостійкі (1), діаметр стовбурців 2,6-5,0 см, цвітуть щорічно, плодоносять. Середня дата цвітіння 19.05(9.05-31.05). Квіти парні, рожеві, завдовжки 1,5-2 см. Тривалість цвітіння 15-25 днів. Декоративність в цвітінні ба.

Lonicera trichosantha Bureau & Franch. Кущ біля 1,5 м висотою. Область поширення – Західний Сибір і Середня Азія. Зимостійкість 1-2(3), плодоносять. Середня дата цвітіння 14.05.(2) Квіти парні, завдовжки 2 см. Декоративність в цвітінні 5.

Видовий склад колекції роду жимолость у дендрологічному парку «Тростянець» змінювався протягом тривалих років, так на період 60-х – 70-х років кількість видів становила 40, сьогодні нараховується – 20, більшість із них представлені по декілька екземплярів, а подекуди утворюють густі зарослі (*L. prolifera*). Фенологічні спостереження показали, що фази бутонізації, цвітіння, плодоношення, дещо зміщені в порівнянні з фазами областей поширення видів. Ступінь зимостійкості (1-3), та бал декоративності (5-6), вказує на те, що види роду можуть бути рекомендовані в декоративному садівництві та успішно використовуватись в озелененні.

Література

1. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева і кущі: Покритонасінні. Ч.2. – К.: Фітосоціоцентр, 2002.- 448 с.
2. Ільєнко О. Динаміка інтродукованих і місцевих видів деревних рослин в умовах дендропарку "Тростянець" // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Інтродукція та збереження рослинного різноманіття ; Вип. 19/21). / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2009.– 113-115 с.
3. Зайцева І.О. Дослідження феноритмики деревних рослин: навчально-методичний посібник / Дніпропетровський національний ун-т. Д.: Видавництво Дніпропетровського ун-ту, 2003. –39 с.
4. Мисник Г.Е.Сроки и характер цветения деревьев и кустарников / Г.Е. Мисник / К., «Наук. думка», 1976.-392 с.
5. Флора СССР /под. ред. В.Л.Комарова Т.ХХІІІ. – Москва.: Издательство Академии Наук СССР., 1958.

СТАН ВИВЧЕННЯ АГАРИКОЇДНИХ ГРИБІВ БАСЕЙНУ Р. ПСЕЛ У МЕЖАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Макаренко Я.М.

Інститут ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України

Вивченню агарикоїдних грибів в Україні приділялося і приділяється достатньо уваги.

Проте деякі регіони все ж лишаються неповністю чи слабо обстеженими. До таких регіонів належить і Лівобережний Лісостеп України, унікальні природні ресурси якого та недостатня вивченість у мікологічному плані робить цей регіон надзвичайно цікавим і перспективним для дослідження різноманітності мікобіоти.

П.Є. Сосін, вивчаючи протягом 1930 – 1941 років гастероміцети України, зібрав колекцію з 130 зразків (28 видів) грибів родини Boletaceae на території Лівобережного Лісостепу України. Автор наводить для них народні назви, вказує, як часто вони трапляються, місцезнаходження,